

Вегера В.Ю., Качула А.Г.

студентки

Національний університет державної фіскальної служби України

м.Ірпінь

Татьяніна С.М.

ст. викладач

Національний університет державної фіскальної служби України

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Здійснення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) є необхідним інструментом суб'єктів господарювання для існування в сучасному економічному просторі та системі ринкових відносин. В процесі здійснення ЗЕД усі суб'єкти господарювання мають справу з різними формами міжнародних розрахунків. Дослідження можливостей і проблем використання міжнародних розрахунків набуває все більшої актуальності й потребує подальшого дослідження. Це дасть змогу вітчизняним суб'єктам господарювання ефективно проводити ЗЕД, отримати довіру та налагодити зв'язки з іноземними партнерами.

Варто дослідити закономірності та причини зміни динаміки та структури показників ЗЕД, що дасть змогу виокремити найбільш доцільні форми міжнародних розрахунків.

Проаналізуємо розвиток та сучасне становище ЗЕД України упродовж 2014-2018 років (табл.1).

Таблиця 1

Основні показники ЗЕД України упродовж 2014-2018 рр.

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Експорт, млрд.дол.США	64,1	46,6	44,9	52,3	51,4
Імпорт, млрд.дол.США	60,8	42,6	45,5	54,9	57,1
Зовнішньоторговельний оборот, млрд.дол.США	124,9	89,2	90,4	107,2	108,5

Джерело складено автором на основі даних [3]

За даними, наведеними в таблиці 1, можемо зробити наступні висновки. Зовнішньоторговельний обсяг у 2015 р. сягнув найнижчої позначки за останні 5 років та становив 89,2 млрд. дол. США, проте упродовж 2016-2018 рр. спостерігаємо його незначний ріст, що зумовлений зростанням імпорту. З 2016 року у структурі зовнішньоторговельного обороту переважають імпорتنі операції. У 2018 році зовнішньоторговельний обсяг становить 108,5 млрд. дол. США, що на 16,4 млрд. дол. США менший, ніж у 2014 році, проте більший на 1,3 млрд. дол. США, ніж у 2017 році.

Розглянемо форми міжнародних розрахунків, які використовуються українськими підприємствами (рис.1).

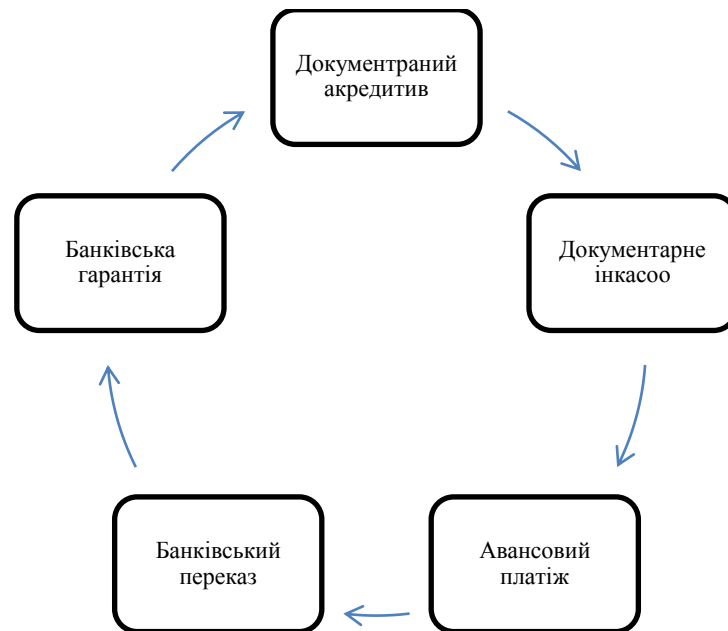

Рис. 1. Форми міжнародних розрахунків, що суб'єктами господарювання, [1]

Варто зазначити, що найбільш актуальним питанням використання документарних акредитивів для суб'єктів господарювання є те, що їх виконання проводиться на умовах покриття. Для імпортерських операцій за акредитивами це є обов'язковою умовою для міжнародних розрахунків.

Документарне інкасо на відміну від інших форм розрахунків (акредитиву або банківської гарантії) не може повною мірою знизити ризик експортера та імпортера під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності у зв'язку з відсутністю зобов'язань банку з оплати документів. Зважаючи на цей факт, дана форма міжнародних розрахунків не користується значною популярністю. Однак багато українських підприємств продовжують застосовувати цей вид документарних операцій через невисоку вартість цього інструменту. До того ж це пов'язано з тим, що, використовуючи розрахунки за інкасовою формою, більшість ризиків і витрати несе експортер товарів [4].

Разом із документарними формами розрахунків велика кількість українських підприємств у своїй діяльності використовує й недокладні. Найбільш вигідними і надійними є авансові розрахунки як для українських підприємств, так і для іноземних експортерів. Ця форма найчастіше використовується у практиці ЗЕД, що зумовлено низьким ступенем довіри до своїх контрагентів і недоліками правової бази, що використовується для вирішення суперечок, що виникають під час здійснення міжнародних розрахунків. Це особливо актуально для операцій з імпорту товарів в Україну.

Банківський переказ є найпоширенішою і найризикованішою формою розрахунків, оскільки кошти, які вже зараховані на рахунок отримувача (бенефіціара), неможливо відкликати. Позитивними рисами банківського переказу є швидке здійснення платежу (1–5 банківських днів) та низька вартість операції, негативною – ризик непоставки товару за вже здійсненою оплатою або ситуація навпаки [2].

Також особливістю здійснення міжнародних розрахунків в Україні є використання банківської гарантії, що не є самою формою розрахунків, а виступає засобом забезпечення зобов'язань між контрагентами. Це дає змогу отримувачу коштів за зовнішньоекономічними операціями не залежати від платоспроможності відправника.

Отже, найбільш поширеними та актуальними формами міжнародних розрахунків, що використовують суб'єктами господарювання під час здійснення ЗЕД, є документарний

акредитив, документарне інкасо та деякі форми недокументарних розрахунків, такі як авансовий платіж, банківський переказ та банківська гарантія. Такі форми, як платіж за відкритим рахунком, чеки та векселі, не знайшли значного застосування під час здійснення міжнародних розрахунків українськими компаніями. Це зумовлено тим, що велике значення під час здійснення міжнародних розрахунків має не лише імідж підприємства, а й імідж країни походження, що характеризується її економічним положенням, законодавчою та технічною організаційною базою проведення і використання різних форм цих розрахунків.

Список джерел:

1. Козик В.В. *Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч. посіб.; 2-ге вид., перероб. і доп.* / В.В. Козик. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 608 с.
2. *Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб.* / Б.С. Івасів, Л.М. Прийдун, В.Я. Рудан. – Тернопіль: Вектор, 2016. – 572 с
3. *Офіційний сайт Державної статистики України [Електронний ресурс].* – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
4. Сотченко Є.М. *Методичні підходи до сутності міжнародних розрахунків по імпорتنих та експортних операціях у системі розрахункових відносин України* / Є.М. Сотченко // *Економіка та управління національним господарством.* – 2018. – с.14-25.